

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXXI. Definitio & divisio contractûs societatis, & conditiones ad
justitiam ipsius requisitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

itius belli; in aliis tamen similibus casibus ex æquitate merito practica viderentur, ne afflicti debitoribus nimis inhumaniter à rigorosis creditoribus urgerentur.

- 866 Quidquid de eo fit, Gudelinus l. 3. de jure noviss. c. 3. n. 31. rectè monet, censuram creditores ex debitis pensionibus reddituum pristinam augere non posse, nec novum creare, eas in sortem computando. Id enim sæpè judicatum est, teste Papon. l. 12. arrest. 9. argumento deducto ab usuris, quarum reductio in sortem legibus prohibetur. Ita etiam Stockmansius decis. 79.

CAPUT LXXXI.

Definitio & divisio contractus societatis, & conditiones ad justitiam ipsius requisitæ.

- 867 **S**ocietas est conventio duorum, vel plurium, de contribuendo aliquid pretio æstimabile, in commune lucrum, & damnum pro rata.

Dicitur 1°. *conventio duorum, vel plurium*: quia essentialiter postulat celebrari inter plures, & saltem duos, perficiturque solo conventientium consensu, signis exterioribus manifestato, etiam citra scripturam, traditionem, vel aliam solemnitatem. L. 4. ff. pro socio.

2°. *de contribuendo aliquid*, puta pecuniam, operam, industriam, instrumenta negotiationis, scilicet navim, equum, &c. sive singuli idem, sive diversum contribuant, v. g. unus pecuniam, alter operam, &c.

3°. *aliquid pecuniæ æstimabile*: quia id quod contribuitur, esse debet idoneum ad lucrum & negotiationem, sive interim sit pecunia, sive animalia, sive aliud quidpiam.

- 868 4°. *in commune lucrum*: iste est enim finis proximus societatis negotiatiæ, de qua potissimum hic.

Dicitur 5°. *& damnum*: quia æquum est, ut cui commune est lucrum, ei commune sit damnum. *Qui enim sensu commodum, debet & onus sentire*, ut habet Reg. 55. juris in 6. Nam dum societas contrahitur, tam lucri, quàm damni communiò initur. L. si unus est ff. pro socio. Aliàs foret societas leonina, per leges reprobata. L. si non fuerint ff. eod. ibi: *Aristo refert, Cassium respondisse, societatem talem coiri non posse, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiat, & hanc societatem leoninam solitum appellare, ab Apologo leonis, qui cum reliquis feris pactum inierat, ut de omnibus earum prædis participaret, non tamen periculum & laborem ipse subiret. Unde subditur in citata lege: Et nos consentimus, talem societatem nullam esse, ut alter lucrum sentiret, alter verò nullum lucrum, sed damnum sentiret: iniquissimum enim genus societatis est, ex qua quis damnum, non etiam lucrum expellet.*

- 869 Dicitur 6° *pro rata*, id est secundum pro-

portionem geometricam eorum quæ quisque in commune contulerit.

Societas alia est *animalium*; alia *vestigalium* & officiorum; alia *omnium bonorum*; alia *negotiationis*, quæ *quæstiosa* seu *lucratoria* dicitur. Regulariter initur quoad solum lucrum & damnum ex sorte proveniens, dominio sortis manente sub dominio conferentis, juxta L. si tibi ff. de præscrib. verb. & in fact. action. ibi: *Nemo societatem contrahendo rei sua dominus esse desinit.* Cui conformiter S. Thomas q. 78. a. 2. ad 5. *Qui committit pecuniam suam mercatori, per modum societatis cujusdam, non transfert dominium pecunie sue in illum (regulariter loquendo, nisi contrarium discrete exprimat) sed remanet ejus, ita quòd cum periculo ejus mercator de ea negotiatur.* Et ratio est, quia quod in societatem confertur, non donatur. L. societatem ff. eod. Et societas, simpliciter inita, non præsumitur inita, quoad communicationem bonorum, sed tantum quoad communicationem quæstus. L. 7. ff. eod. ibi: *Couris societatem & simpliciter placet; & si non fuerit distinctum, videtur contra esse universarium quæ in quæstu veniunt, hoc est, si quod lucrum ex emptione, locatione, conductione (vel operâ cujusque, prout dicitur L. seq.) descendit.* Et hinc conferens pecuniam suam in societatem, potest ex ea lucrum reportare, potius quàm conferens eam in mutuum: quia cum retineat dominium illius, lucri ex illa partem potest exigere.

Tres modi vulgares sunt istius societatis negotiatiæ, dominio sortis penes conferentem remanente. Primus, quando omnes & singuli focii ponunt industriam, laborem & pecuniam. Secundus, quando unus ponit pecuniam, alter industriam, tertius laborem. Tertius, quando unus pecuniam confert, alius industriam & laborem: quod justè fieri posse declaratur §. de illa Instit. de sorte. Omnes isti modi liciti sunt, modo conditiones sequentes observentur.

Prima, ut pecunia collata verè in negotiationem exponatur. Si enim pecuniam conferens sciret, nullam securam negotiationem, non esset societas, sed mutuum, ex quo, sub ficto societatis nomine, lucrum ultra sortem exigeret. Et sic foret usura. Ita Doctores communiter.

Secunda, ut negotiatio vel opificium sit honestum. Alioqui societas nulla esset, seu irrita. L. nec permittendum ff. eod.

Tertia, ut pecunia collata subiaceat periculo conferentis, ipsi peritura, si eam perire contingat. Quia nullum alium habet justum lucrandi titulum (dum solam pecuniam confert) nisi periculum istud.

Quarta, ut per omnia fervetur æqualitas inter focios, proportionaliter ad id quod quisque in societatem confert. Unde quò plus in societatem quis contulit, tantò plus de lucro recipere debet. §. illud expeditum Instit. de

de societate. Si ergo unus ex sociis pecuniam, alter industriam contulerit, considerandum, an in ordine ad negotiationem & lucrum tanti aestimetur industria, quantum pecunia; & tunc lucrum aequaliter est dividendum. Et idem esse de damno, constat ex definitione societatis: hoc tamen servato discrimine, quod in societate, in qua solius lucri & damni, non fortis fit communio, fors soli pereat conferenti, tamquam domino (sive in principio, sive in medio, sive in fine societatis pereat) ut supra dictum est. In societate vero, in qua fors etiam ipsa, seu dominium illius communicatur, si, ea durante, fors pereat, perit omnibus sociis, pro rata.

872 Nec aliud exigit aequalitas hujus contractus: utpote solum servanda in iis quae communicantur in societate (in quibus commoda & incommoda esse debent communia) non vero in iis quae non communicantur. Dum igitur fors, v. g. pecunia, non communicatur quoad se, sed solum quoad usum & lucrum, aequalitas hujus contractus non postulat ut commune sit illius periculum quoad se, sed solum quoad usum & lucrum.

873 Atque hinc patet, quomodo, salva aequalitate hujus contractus, dum unus pecuniam confert, alter operam, seu industriam (pecuniae dominium non communicato) ille qui pecuniam confert, duplici subjaceat periculo, amittendi (scilicet pecuniam, & amittendi lucrum illius, ubi conferens industriam solum subjacet uni periculo, scilicet lucrum amittendi: semper enim retinet facultatem ad similes industrias, ubi amittens pecuniam non retinet facultatem ad similes usus illius.

CAPUT LXXXII.

Iusta & legitima non est societas cum pacto, ut capitale ab eum sit ei qui pecuniam in societatem confert, lucrum vero communiter dividatur.

874 **I**ta Concilium Mediolanense I. sub S. Carolo Borromaeo tit. de usuris ubi prohibet, ne in societate, in quam aliter pecuniam confert, alter operam, lucrum distributio constituitur, nisi per quotas partes; nec ultra eas certa pecuniarum summa, vel quid aliud conferenti pecuniam conferatur; neque fiat pactio, ut fors salva sit, fructus vero communiter dividatur. Idem prohibet Concilium Burdigalense anni 1583. tit. de usur. & illicit. contract. Et generalis Ecclesiae Gallicanae Conventus Melodunensis tit. 34. de usuris. Et ratio sumitur tum ex dictis n. 871. quia una ex conditionibus iustae & legitimaе societatis est, ut pecunia collata subjaceat periculo conferentis: tum ex discrimine, quod inter mutuum & societatem intercedit; quia namque mutuans non est dominus pecuniae mutuatae, ex ea lucrum non potest percipere, eo quod

unaquaeque res domino suo pereat aut fructificet; quia vero conferens pecuniam in societatem, pecuniae sic collatae dominus est, ex ea lucrum percipere potest. Ob eandem rationem. Et hoc est quod S. Thomas ait loco citato: *Ille qui commisit pecuniam suam vel mercatori, vel artifici, per modum societatis cujusdam, non transfert dominium pecuniae suae in illum, sed remanet eius, ita quod cum periculo ipsius mercator de ea negotiatur, vel artifex operatur; & ideo sic licite potest partem lucri inde provenientis expectare, tamquam de re sua.* Societas ergo in mutuum usurarium degenerat, dum pecunia in societatem confertur cum pacto, ut si pereat, quamvis abique dolo & culpa associati, vel associatorum, non pereat conferenti, & nihilominus lucrum inde capter.

Dixi, si pecunia pereat absque dolo, & culpa associati, vel associatorum: utpote qui tantam diligentiam communicatis rebus adhibere tenentur, quantum suis adhibere solent, ut Justinianus ait lib. 3. Instit. 26. & ideo respondere debent de dolo suo & culpa.

Neque societas sic iniuri legitime potest, ut damnum commune non sit, sicut commune est lucrum, vel sic ut sociorum unus lucrum percipiat, ultra quotam partem suam: Quia & utrumque istud est contra naturam definitionemque societatis. Unde L. 52. ff. pro socio dicitur, quod sicuti lucrum, ita damnum quoque sociis commune esse oportet, quod non culpa socii contingit. Confer quae dixi n. 868. commune utique pro rata, seu quota parte pecuniae, & operae collatae in societatem. Et ideo Concilium Burdigalense vetat, ne in societate, in qua aliter pecuniam confert, alter operam, lucrum aliter, quam ex aequis partibus dividatur.

CAPUT LXXXIII.

Contractus societatis adiciere non licet duplex aliud pactum; primum, quo sociorum alter sortem in omnem eventum assuret pecuniam conferenti; alterum, quo vendatur ipsi lucrum incertum pro certo. Nec proinde licitus est contractus trium (ut vocant) cum eodem.

Rem hic aggredimur celeberrimam, in qua univerti fatentur, eum qui pecuniam contulit in societatem, non posse, ex vi contractus societatis, ab alio associato exigere praestandam sortis securitatem: cum ex definitione, & essentia societatis, in qua dominium pecuniae non communicatur, sed usus & fructus duntaxat, damnum quidem & lucrum commune esse debeat, sed collatae pecuniae periculum soli maneat conferenti, tamquam domino. Verum quaestio est, an contractui societatis licite adici queant duo alii contractus, scilicet venditionis lucri in-